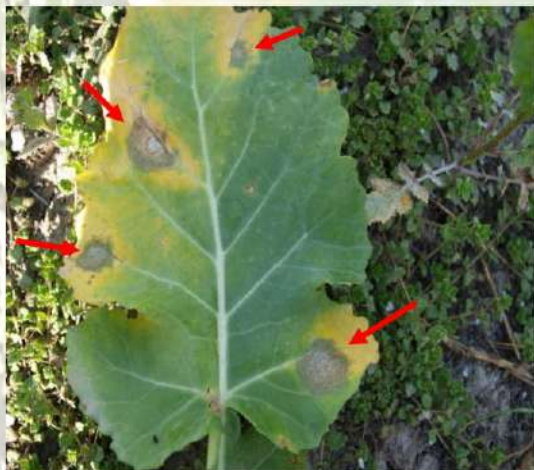

مطلب روز: تهدید بیماری فوما

مهندس علی زمان میرآبادی

مسئول مرکز تحقیقات کاربردی شرکت توسعه کشت دانه های روغنی

پیکنیدهای قارچ فوما که به شکل دایره متحد المركز روی برگ تشکیل شده اند.

نشده است. اگر چه برخی از نژادهای بیماریزای این قارچ به طور پراکنده شناسایی شده اند، اما می بایست در گام اول، تمامی نژادهای احتمالی شناسایی گردد و در نهایت با توجه به شناخت ژن های بیماریزا، ژن های مقاوم در ارقام مختلف کلزا و گونه های مختلف جنس براسیکا شناسایی و عملیات لازم برای انتقال این ژن های مقاوم انجام گردد. این موضوع تنها به اینجا ختم نمی شود، چرا که ممکن است مجددا تغییراتی در ژن های بیماریزای جمعیت غالب منطقه ایجاد شود و دوباره محققین اصلاح و بیماری شناسی گیاهی می بایست ارقام مقاوم مورد نیاز را تولید نمایند، لذا این تلاش می بایست مستمرا انجام گیرد. اگر چه در خصوص موارد زراعی مثل تناوب، استفاده از سموم شیمیایی، آزمون بذور دارای آلودگی احتمالی، ردیابی قارچ عامل بیماری و ... نیز، متاسفانه در کشور ما اقدامات خاصی انجام نشده است. امید است با در نظر گرفتن اهمیت این بیماری و خسارت ناشی از آن، تمهیدات لازم برای ممانعت از خسارت این قارچ توسط مسئولین و کارشناسان ذیربط انجام شود.

برخی از عوامل و حوادث طبیعی مثل خسارات ناشی از طوفان، آتش سوزی، زمین لرزه، سیل و ... برای بسیاری از عموم جامعه شناخته شده است، اما برخی دیگر از عوامل خسارت زا بر روی گیاهان که باعث به خطر افتادن امنیت غذایی برای یک منطقه و یا حتی یک کشور می شوند، ممکن است برای مردم ملموس نباشد. از نمونه های بارز آن، بیماری بلایت یا بادزدگی سیب زمینی در کشور ایرلند بود که باعث مرگ حدود یک میلیون انسان و مهاجرت دو میلیون نفر به مکان های دیگر شد. نمونه هایی از این قبیل در تاریخ کم نیستند. با درجه کمتر، می توان به خسارت ناشی از بیماری فوما در دهه ۱۹۷۰ در استرالیا اشاره نمود که باعث رکود صنعت روغن در واحدهای صنعتی شد. خسارت ناشی از بیماری فوما به صورت پراکنده و منطقه ای تقریبا در بسیاری از کشورهایی که کلزا در آنجا کشت می شود، وجود دارد. خوشبختانه شناخت این بیماری در غالب پروژه های پیشگیرانه در کشورهای مختلف از جمله رعایت تناوب و آیش زمین، استفاده از بذور سالم و گواهی شده، تنظیم تاریخ کاشت با توجه به اپیدمیولوژی بیماری، ضدعفونی بذور و مهم تر از همه تولید ارقام مقاوم، از جمله مواردی بوده که علی رغم تهدید خطرناک این قارچ، تاکنون از خسارت بیش از حد این بیماری جلوگیری کرده است. قارچ عامل این بیماری متاسفانه هر چند سال یکبار به سمت ایجاد و افزایش جمعیت های بیماری زایی خود تغییر می یابد و این موضوع است که همه شرکت های تولید کننده بذور، دائما به دنبال شناسایی نژادهای خطرناک این قارچ و از طرفی تولید ارقام مقاوم به آن می باشند. در کشور ما متاسفانه علی رغم گزارش نژاد خطرناک این قارچ در ۳ تا ۴ سال اخیر، ایجاد شرایط مناسب و از طرفی دانستن حساسیت ارقام رایج نسبت به نژادهای مذکور، تاکنون اقدامات خاصی برای مقابله با آن انجام